

Natugle

Mangler stort set i Vestjylland, men i resten af Danmark yngler knap 4000 par, og det er således den almindeligste art. Manglen på redesteder har betydet, at den er i svag tilbagegang.
Natuglen kendes især på hannens karakteristiske tuden, som oftest høres om natten.
Vingefang: ca. 1 meter.
Længde: ca. 38 cm.
Vægt: knap ½ kilo.
Yngler i huller i gamle træer, men også på lofter og i redekasser (uglekasser). Natuglen lægger to-seks æg og ruger i fire uger. Ungerne er flyvefærdige efter fire-fem uger, og de fleste flyver fra reden i ugerne omkring 1. maj.
Ynglefuglene forbliver på territoriet, som ofte er under en kvadratkilometer. Ungerne strejfer rundt, men når sjældent mere end 10-15 km væk. De yngler allerede som et-årige

Tag ikke fejl af natuglens pjuskede udseende. Den er en effektiv musejæger.

Tårnfalk

Tårnfalken er en af de almindeligste rovfugle i Danmark, og med ca. 2500 par overgås den kun af spurvehøg og musvåge. Forsøg med opsætning af redekasser har øget bestanden.
Tårnfalken er karakteristisk, når den på svirrende vinger muser. Det ser ud, som om den hænger ned fra himlen i en usynlig snor.
Vingefang: ca. 75 cm.
Længde: ca. 34 cm.
Vægt: ca. 200 gram.
Tårnfalken lever i det åbne land og yngler gerne i redekasser (falkekasser).
Forældrefuglene bliver ofte på territoriet hele året, men kan også trække væk om vinteren. De fleste ungfugle er trækfugle, som overvintrer i bl.a. Tyskland, Holland og Frankrig. Enkelte fugle trækker helt til Middelhavet og i Nordafrika.

Tårnfalken lever i det åbne land og helst, hvor der er overdrev og vedvarende græsningsarealer.

Tårnfalkeunger i reden. Der udruges typisk mellem tre og seks æg, og efter ca. en måned er ungerne flyvefærdige.

En tårnfalk flyver fra redekassen. Opsætningen af kasser har næsten tidoblet bestanden på Sjælland.

Natuglen tuder, og tårnfalken muser

● På få årtier er antallet af tårnfalke og natugler faldet drastisk. Det skyldes ikke mangel på føde, for mus og rotter er der nok af. Tilbagegangen skyldes alvorlig boligmangel

Rovfuglene fascinerer på deres egen måde. I gamle dage brugte man betegnelserne "dagrovfugle" og "natrovfugle", men i jagtkredse blev de under ét kaldt "rovtøj", og det var ganske normalt, at de blev skudt, fordi man opfattede dem som konkurrenter på sine enemærker.

Det gjorde rovfuglene sjældne, og i 1967 blev alle arter fredet. Jagten fortsatte imidlertid, og først i dag ser det ud til, at jægerne har besindet sig og indset, at ugler og rovfugle er nødvendige i en velfungerende natur.

Rovfugle og ugler er nyttedyr og udgør det øverste led i fødekæden. Arter som tårnfalk og natugle lever næsten udelukkende af mus og rotter og er derfor med til at holde de små banditter i ave.

Masser af mad, men ingen bolig

Uglerne har i den fynske natur masser af fødemuligheder, men bestanden begrænses af, at der næsten ingen ynglemuligheder er. I mange skove er der ikke et eneste træ, som har et naturligt redehul. Skovene er, ligesom markerne, dyrkede områder med "kulturer" af ens træarter i samme alder. Hele partier fældes på én gang og kun sjældent efterlades gamle prydtræer. Hulrugende fugle har det svært i sådanne skove.

Tårnfalken yngler naturligt på bygninger, i skrænter eller i gamle kragereder. Men de har svært ved at finde et godt redested der, hvor føden er. Langs motorvejene er der perfekte fødemuligheder, men sjældent et redested. Bortset fra de strækninger, hvor velmenende folk har sat redekasser op i bl. a. elmaster.

Både tårnfalke og natugler begrænses af manglende ynglemuligheder i det moderne landskab. I et sjællandsk forsøg, hvor man satte et stort antal redekasser op, blev bestanden af tårnfalke næsten 10-doblet over en årrække.

Biologisk bekæmpelse af mus og rotter

Mus og rotter findes overalt, og det mildere klima har kun øget deres antal. Ugler og falke æder, hvad der svarer til 5000 mus og rotter om året - regnet som forbruget pr. ynglepar. De spiller derfor en stor rolle, hvis bestandene af smågnavere skal holdes nede.

Noget tyder på, at man omtrent kan tidoble bestanden af ugler og falke. Alene i Nyborg Kommune vil det betyde, at fuglene tilsammen vil æde over ½ million mus og rotter - hvert år! Omregnet til hele Fyn bliver tallet over fem millioner.

Den fynske natur rummer perfekte leveforhold for tårnfalke og natugler. Uglerne trives godt i mindre skove, og dem er der en mosaik af i de fynske landskaber. De findes også i de fleste landsbyer og i gamle haver med store træer.

Tårnfalken lever i det åbne land og helst, hvor der er overdrev og vedvarende græsningsarealer. Men den klarer sig også fint i urbaniserede områder, blandt andet ved motorvejsafkørsler og i industriområder. De to arter supplerer hinanden godt og sikrer en effektiv musefangst både nat og dag.

En styrkelse af vore bestande af ugler og falke kan ske alene ved opsætning af redekasser på egnede ynglesteder. Det er næsten for nemt…

På Østfyn har den nystartede forening Østfyns Fauna påbegyndt et projekt, som skal forsøge at maksimere den østfynske bestand af tårnfalke og natugler. I første omgang begrænses projektet til at omfatte egnen omkring Nyborg og Kerteminde.

Foreningen har fremstillet et stort antal redekasser, som over det næste års tid bliver sat op overalt i det østfynske område. Derved fjernes problemet med redepladser - og med rigelig føde til rådighed vil antallet af ugler og falke givetvis vokse. Efter en årrække vil områdets bæreevne være nået. Hvorvidt bestandene 10-dobles, afhænger af landskabets beskaffenhed og naturindhold.

Projektet bliver udført som et ægte græsrodsarbejde. Meningen er nemlig, at folk kan få opsat en redekasse mod at lave en årlig indberetning. Det vil sikkert føre til en masse gode oplevelser med de ugler eller falke, som måske slår sig ned. Men samtidig kan de mange indberetninger beskrive udviklingen i den samlede bestand på Østfyn.

Østfyns Fauna har oprettet en hjemmeside, hvor der fortælles lidt nærmere om projektet. Senere udbygges siden med mulighed for, at kasse-værterne kan lægge fotos og beretninger ind og derved opbygge en fælles viden. Det er også planen at installere et web-camera, så man på hjemmesiden kan følge ungernes opvækst.

Projektet er især interessant, fordi det udføres af "almindelige" mennesker og uden krav til biologisk kunnen. Det vil helt sikkert komme ugler og falke til gavn, men måske også medvirke til en øget opmærksomhed på den lokale natur. Indsamlingen af data giver mulighed for at lave egentlige studier af de lokale bestande, og ringmærkning af ungerne vil bidrage med oplysninger om fuglenes træk og levealder.

Oplevelser gennem handling

De fleste vil gerne have bedre og mere natur, hvor de bor. Men for den enkelte kan det føles omtrent umuligt at ændre på forholdene, da størstedelen af landskabet ejes af ganske få personer. Kommunerne har en række muligheder, men det er ikke så ofte, man bemærker egentlige forbedringer i sit lokalområde. Så måske er den bedste løsning, at man lærer at glædes over den helt nære natur, og opdage, hvordan ens naturoplevelser kan være med til at styrke naturen i hele lokalområdet. Og gøre Fyn lidt kønnere og én selv lidt klogere.

Tekst&fotos: **Lars Hansen**
weekend@fyens.dk

Østfyns Fauna

Nystartet forening, der med udgangspunkt i den østfynske natur ønsker at fremme naturforståelsen i lokalområdet.
Foreningen blev oprettet i 2009 og har som sit første projekt valgt at arbejde med tårnfalke og natugler. Projektet er kommet i stand ved støtte fra LAG-Nyborg, Danske Bank, KK, Kroers Tømmerhandel og Aage V. Jensens Fonde.
Resten af 2010 er medlemskab gratis. Herefter vil det koste et beskedent beløb.
Man kan frit kigge på foreningens hjemmeside http://www.oestfynsfauna.dk/28728468
Man kan også kontakte foreningens formand
Kjell Åkerman
Kokhaven 65
5800 Nyborg
Tlf.: 6536 1440
Mail: kjell_vibeke@mail.dk